

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss av promemoria Ändringar i stödet till sanering av förorenade områden - M2021/01772 - svar senast 2021-11-22

Er beteckning: M2021/01772

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län anser att ändringarna i stödet till sanering av förorenade områden är ett bra sätt att snabbt lösa problemen med efterbehandling via statsstöd. Länsstyrelsen anser att ändringarna ska ses som en tillfällig lösning då de två olika tillvägagångssätten samt förutsättningarna som ges för att lösa samma problem skapar ett svårtillämpbart, mer arbetskrävande och komplext stödsystem. Länsstyrelsen ser stora risker för att åtgärdstakten för förorenade områden minskar med konsekvensen att miljömålet Giftfri miljö för förorenade områden inte kommer att kunna uppnås.

Länsstyrelsen anser därför att en utvärdering av arbetet med de två förordningarna bör göras ett år efter tillämpning för att identifiera de eventuella problemen och för att vid behov kunna göra ändringar med målsättningen att kunna effektivisera och förenkla efterbehandling av förorenade områden, där den ansvarige inte är tydligt utpekad. Särskild vikt behöver läggas på hur de två förordningarna kan bli så lika varandra som möjligt med fokus på målet att få till så många prioriterade åtgärder som möjligt.

Efter att ha gått igenom remissen uppkommer många frågor kring hur arbetet utifrån förordningarna ska utföras i praktiken. Här ser Länsstyrelsen ett stort behov av vägledning och mallar som likriktar och förenklar arbetet för huvudmän och länsstyrelser. Länsstyrelsen föreslår därför att regeringen ger i uppdrag åt Naturvårdsverket att tillsammans med SGI, SGU, och Länsstyrelserna ta fram vägledning om hur förordningarna ska tolkas och tillämpas. Detta arbete behöver vara klart omgående för att inte tappa takt i efterbehandlingsarbetet.

Avsnitt 2.1 Förslag till förordning om statligt stöd för efterbehandling av föroreningskador

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om en ny förordning som en temporär lösning.

Länsstyrelsen ser förslaget om en ny förordning som en snabb lösning att häva stoppet i utbetalningar av statsstöd för åtgärder vid förorenade områden. Samtidigt som en snabb lösning behövs, kan de föreslagna ändringarna innebära en stor risk för att efterbehandlingstakten saktar in.

Länsstyrelsen vill framföra följande synpunkter som riskerar bli problematiska:

- Fastighetsägare blir en mer styrande part i prioritering och efterbehandlingstakt och kan, i de fall de inte ger sitt medgivande eller vägrar finansiera åtgärder motsvarande värdeökningen av fastigheten, leda till att en prioriterad åtgärd inte kan genomföras.
- Systemet med två parallella förordningar komplicerar i praktiken där det i många fall kommer krävas dubbla ansökningar för samma objekt vilket medför merarbete från samtliga involverade. Det innebär också att man inom samma objekt kommer att ha olika möjligheter till att genomföra åtgärder (till exempel där återställning av kultur- och naturmiljö endast kan göras på de delar av fastigheten där statsbidrag beviljats).
- Komplexiteten kring två förordningar med olika förutsättningar kan medföra att takten på efterbehandlingarna kan minska då åtgärdsförberedelser respektive åtgärd söks via olika förordningar. Det gör att i samband med ansökan kan fler kompletteringsomgångar bli aktuella med en långdragen process som följd.
- Komplexiteten kring olika förordningar och huvudmannens behov av att få med sig fastighetsägaren in i en ansökansprocess riskerar att medföra en ovilja att ta på sig huvudmannaskap hos kommunerna.

Vidare anser Länsstyrelsen att även följande behöver ändras eller förtydligas:

I ordförklaringar bör en definition på ekonomisk verksamhet läggas till.

Då begreppet ekonomisk verksamhet är avgörande för vilken förordning som ska användas behöver en definition av begreppet tas med i föreningen.

I 13§ behöver texten ändras så att det är Länsstyrelsens beslut som behöver var på plats innan åtgärder får påbörjas.

Eftersom det i förordningen står att det är Länsstyrelsen som tar beslut om statsstöd bör det vara Länsstyrelsens beslut som avgör startpunkt för åtgärd enligt stödet. Detta sker enligt tågordningen efter det att Naturvårdsverket fattat sitt beslut.

I 39§ behöver det förtydligas om hur de tre punkterna ska hanteras i de fall huvudmannen är en statlig myndighet.

Länsstyrelsen kan enligt skrivelsen endast kräva tillbaka utbetalning från en kommunal huvudman. Länsstyrelsen ställer sig frågande till vad som händer om huvudmannen är en statlig myndighet, t.ex. SGU. Hur ska medel hanteras om punkt 1-3 uppstår i dessa fall? Detta behöver förtydligas.

18§ och 27§ utgör exakt samma formulering och en av dem borde tas bort.

Länsstyrelsen bedömer att skrivelsen i 27 och 18§ inte behöver förekomma två gånger i förordningen.

Avsnitt 2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningskador och statligt stöd för sådant avhjälpande

Länsstyrelsen anser att istället för att uttryckligt skriva just kultur- och naturmiljöåterställningar behövs en mer allmän skrivning. Det möjliggör en tolkning att nödvändiga kringkostnader kan beslutas i varje enskilt fall, samt att kostnader för auktoriserad fastighetsvärdering och framtagande av ansökan kan behövas ses över.

Inom förorenade områden uppstår ständigt kringkostnader som är nödvändiga för att få till stånd en efterbehandling. Ofta kan dessa vara kopplade till kultur- eller naturmiljö men inte alltid. Att i detalj beskriva vilka kostnader som kan inrymmas när det i praktiken kan vara olika kostnader som möjliggör en åtgärd blir för snävt. Om särredovisning måste göras bör det göras lika vid båda förordningarna. Ansvarsutredningar, fastighetsvärderingar samt ansökningar bör ingå i båda förordningarna. Detta är kostnader som uppkommer i båda fallen och Länsstyrelsen ser ingen anledning till att det inte skulle ingå i båda.

Att anlita en oberoende auktoriserad fastighetsvärderare eller att upprätta en ansökan om efterbehandlingsåtgärder bör inte begränsas till endast den nya förordningen.

Enligt 2§ punkt 4 i förslaget till ny förordning begränsas bidrag för att anlita fastighetsvärderare samt upprätta ansökan till att gälla ansökan om statsstöd. Länsstyrelsen anser att denna möjlighet ska även kunna vara gällande för statsbidrag.

I båda fallen behöver båda dokumenten tas fram och att behöva tillämpa olika förutsättningar blir onödigt komplicerat. Länsstyrelsen gör bedömningen att viljan till huvudmannaskap samt förståelsen för systemen om huvudmännen inte behöver stå för dessa kostnader kan bli större om.....?.

Åtgärder som behövs för att bevara eller återställa natur- eller kulturmiljövärden bör ändras till en mer allmän formulering för att kunna innefatta även andra kostnader som kan vara styrande för att få igenom en efterbehandling.

Inom förorenade områden uppstår ständigt kringkostnader som är nödvändiga för att få till stånd en efterbehandling. Ofta kan dessa vara kopplade till kultur- eller naturmiljö men inte alltid. Att i detalj beskriva vilka kostnader som kan inrymmas när det i praktiken kan vara olika kostnader som möjliggör en åtgärd blir för snävt. Det är bättre att i en vägledning peka ut kultur- och naturmiljö som självklara godkända kringkostnader och öppna upp för Naturvårdsverket att vid varje enskilt fall kunna göra tolkningar av andra nödvändiga och förekommande kostnader. Det

skulle kunna leda till att syftet med skrivelsen uppnås på ett bättre sätt, nämligen att prioriterade områden som saknar ansvar blir åtgärdade.

Avsnitt 4 En ny förordning om statligt stöd införs

4.1.1 Gränsdragning gentemot den nuvarande förordningen om avhjälpande av föroreningsskador och statligt stöd för sådant avhjälpande

Det behöver förtydligas vad som gäller för ett företag som äger en fastighet vid ett delansvar.

I de fall tillsynsmyndigheten riktar ett föreläggande mot ett företag där det finns ett delansvar blir det med den föreslagna förklaringen otydligt vilken förordning som ska gälla. Detta behöver förtydligas.

4.3 Stödberättigande kostnader

Bra med den föreslagna ordningen att överenskommelse om att det fastighetsägande företaget bekostar en eventuell värdeökning är ett krav för att stöd ska kunna beviljas.

Länsstyrelsen föredrar den ovan angivna ordningen framför den alternativa ordningen som anges i promemorian. Det andra alternativet ger större osäkerheter för huvudmannen.

4.4 Ansvar att företräda staten

Ansvar för att företräda staten mot fastighetsägande företag i mål om kostnadsansvar för fastighetsägaren bör skötas av Kammarkollegiet.

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att låta Kammarkollegiet företräda staten. Att ansvaret att företräda staten läggs på en myndighet som redan har och vid behov kan samla kompetens inom området ser Länsstyrelsen som positivt.

4.5 Ansökan om stöd

Det behöver tydliggöras hur ärenden där fastighetsägande företag inte ger sitt medgivande till att delta i ansökan eller inte har möjlighet att bekosta värdeökningen ska hanteras.

Länsstyrelsen håller med Regeringskansliet i bedömningen att Naturvårdsverket i sin bedömning kan klargöra de praktiska aspekterna kring förordningarna. Länsstyrelsen ser också ett behov av att Naturvårdsverket ger vägledning kring hur ärenden där fastighetsägande företag inte ger sitt medgivande att delta i ansökan eller vägrar finansiera åtgärder motsvarande värdeökningen av fastigheten vilket skulle kunna leda till att en prioriterad åtgärd inte kan genomföras. Länsstyrelsen befarar att just detta kan bli en flaskhals för statsfinansierade åtgärder. Därför anser myndigheten att detta behöver tydliggöras.

4.8.3 Länsstyrelsen kan kräva att huvudmannen, om det är en kommun, ska betala tillbaka stöd

Det behöver förtydligas hur återkrav ska ske i de fall en statlig myndighet är huvudman

Länsstyrelsen kan enligt skrivelsen endast kräva tillbaka utbetalning från en kommunal huvudman. Länsstyrelsen ställer sig därför frågande till vad som skulle kunna hända om huvudmannen är en statlig myndighet, t.ex. SGU. Hur ska medel hanteras om punkt 1 - 3 uppstår i dessa fall? Länsstyrelsen anser att detta behöver förtydligas.

Allmänna synpunkter

Hela systemet för statligt stöd för åtgärder vid förorenade områden behöver ses över för att få till ett mer sammanhängande system som är ändamålsenlig och lättarbetat.

Länsstyrelsen anser att ändringarna ska ses som en tillfällig lösning då de två olika tillvägagångssätten samt förutsättningarna som ges för att lösa samma problem skapar ett svårtillämpbart, mer arbetskrävande och komplext stödsystem.

Länsstyrelsen ser stora risker för att åtgärdstakten för förorenade områden minskar med konsekvensen att miljömålet Giftfri miljö inte kommer att nås för förorenade områden. Som Regeringskansliet själva anger i 4.7.2 behövs ett mer sammanhängande system som också är långsiktigt och enkelt. Länsstyrelsen anser att det är av yttersta vikt att denna slutsats inte tappas bort i arbetet framåt.

Länsstyrelsen anser därför att en utvärdering av arbetet med de två förordningarna bör utvärderas ett år efter tillämpning för att identifiera eventuella problemen och göra ändringar för att effektivisera och förenkla efterbehandling av förorenade områden utan ansvar. Särskild vikt behöver läggas på hur de två förordningarna kan bli så lika varandra som möjligt med fokus på målet att få till så många prioriterade åtgärder som möjligt.

Vägledning och mallar behöver tas fram omgående för att inte tappa fart i åtgärdstakten mot en Giftfri miljö.

Länsstyrelsen ser ett stort behov av vägledning och mallar som likriktar och förenklar arbetet för huvudmän och länsstyrelserna. Länsstyrelsen föreslår därför att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med SIG, SGU, och länsstyrelserna att ta fram vägledning om hur förordningarna ska tolkas och tillämpas. Detta arbete behöver vara klart omgående för att inte tappa fart i efterbehandlingsarbetet.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende där landshövding Minoo Akhtarzand har beslutat har miljöskyddshandläggare Hanna Odén varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Ulrica Gradin samt avdelningschef Sara Paulsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.